
74

Besluit van 9 maart 2018 tot wijziging van het Eindexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO in verband met het niet meer meetellen van het eindcijfer van de rekentoets voor de uitslagbepaling vwo en een technische wijziging in de regelgeving voor Caribisch Nederland (eindcijfer rekentoets uit uitslagbepaling vwo)

Wij Willem-Alexander, bij de gratie Gods, Koning der Nederlanden, Prins van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 18 december 2017, nr. WJZ/1295598 (8863), directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Gelet op de artikelen 29, zesde lid, en 60, vijfde lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van 26 januari 2018, nr. W05.17.0397/I);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media van 21 februari 2018, nr. 1314714, directie Wetgeving en Juridische Zaken;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Eindexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 9 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdelen a tot en met c, vervallen telkens de zinsneden «van de rekentoets of» en «de overeenkomstige rekentoets of».

2. In het eerste lid wordt, onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel f door een puntkomma, het volgende onderdeel toegevoegd:

g. vrijgesteld van de rekentoets, indien hij reeds de rekentoets heeft afgelegd die ten minste gelijk is aan het referentieniveau voor de schoolsoort waarin hij eindexamen doet.

3. Het derde lid wordt als volgt gewijzigd:
- a. Na de puntkomma aan het slot van onderdeel a wordt «en» toegevoegd.
 - b. Het onderdeel b vervalt onder verlettering van onderdeel c tot onderdeel b (nieuw).

B

Artikel 49 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:
 - b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en de rekentoets heeft afgelegd;
2. Het zesde lid, onderdeel a, komt te luiden:
 - a. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 6 of meer heeft behaald en de rekentoets heeft afgelegd;

C

Artikel 50, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. hij:

- 1°. voor een van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en
- 2°. de rekentoets heeft afgelegd;

D

Artikel 52a wordt gewijzigd als volgt:

1. In het eerste, lid, onderdeel a, sub 1°, tweede lid, onderdeel a, sub 1°, derde lid onderdelen a en b, en het vijfde lid, onderdelen a en b, vervalt «de rekentoets, »
2. In het eerste lid, onderdeel b, tweede lid, onderdeel b, en het vierde lid, onderdeel b, vervalt «de rekentoets en».

E

Na artikel 53 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 53a. Vermelding rekentoets vmbo-bb

In afwijking van de artikelen 52, eerste lid, onderdeel g, en zesde lid, en 52c, tweede lid, wordt het eindcijfer voor de rekentoets in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo geplaatst op een bijlage bij de cijferlijst.

F

Artikel 61 komt te luiden:

Artikel 61. Overgangsbepaling judicium cum laude en rekentoets vwo

Indien aan een kandidaat het judicium cum laude zou zijn toegekend op grond van artikel 52a, eerste lid, zoals dat luidde op de dag voorafgaande aan de inwerkingtreding van het Besluit van 9 maart 2018 tot wijziging

van het Eindexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO in verband met het niet meer meetellen van het eindcijfer van de rekentoets voor de uitslagbepaling vwo en een technische wijziging in de regelgeving voor Caribisch Nederland, wordt dit judicium toegekend aan de kandidaat die eindexamen vwo heeft afgelegd in het schooljaar 2017–2018.

G

De artikelen 62 tot en met 64 en 65b vervallen.

ARTIKEL II

Het Staatsexamenbesluit VO wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 10 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het eerste lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In de onderdelen a tot en met d, vervallen telkens de zinsneden «van de rekentoets of», «de rekentoets of» en «de overeenkomstige rekentoets of».

b. Onder vervanging van de punt aan het slot van onderdeel g door een puntkomma wordt het volgende onderdeel toegevoegd:

h. vrijgesteld van de rekentoets, indien hij reeds de rekentoets heeft afgelegd die ten minste gelijk is aan het referentieniveau van de rekentoets voor de schoolsoort of leerweg waarin hij eindexamen doet.

2. Het vijfde lid wordt als volgt gewijzigd:

a. In onderdeel a wordt «de rekentoets van de school» vervangen door «de rekentoets voor de school» en wordt «en» toegevoegd na de puntkomma aan het slot.

b. Het onderdeel b vervalt onder verlettering van onderdeel c tot onderdeel b (nieuw).

B

Artikel 26, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. hij voor het vak Nederlandse taal als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en de rekentoets heeft afgelegd;

C

Artikel 26a, eerste lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. hij:

1°. voor een van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak dan wel andere hier genoemde vakken als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en

2°. de rekentoets heeft afgelegd;

D

Artikel 30a wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid, onderdeel a, sub 1°, tweede lid, onderdeel a, sub 1°, derde lid, onderdelen a en b, en het vijfde lid, onderdelen a en b, vervalt «de rekentoets, ».

2. In het eerste lid, onderdeel b, tweede lid, onderdeel b, en vierde lid, onderdeel b, vervalt «de rekentoets en».

E

Na artikel 31 wordt het volgende artikel ingevoegd:

Artikel 31a. Vermelding rekentoets vmbo-bb

In afwijking van de artikelen 30, eerste lid, onderdelen b en d, tweede lid, onderdelen b, d en e, en zesde lid, en 31, eerste lid, onderdelen b en d, wordt het eindcijfer voor de rekentoets in de basisberoepsgerichte leerweg van het vmbo geplaatst op een bijlage bij de cijferlijst.

F

Het opschrift van hoofdstuk VI komt te luiden:

Hoofdstuk VI. Overgangs- en slotbepalingen

G

Artikel 43a komt te luiden:

Artikel 43a. Overgangsbepaling judicium cum laude en rekentoets vwo

Indien aan een kandidaat het judicium cum laude zou zijn toegekend op grond van artikel 30a, eerste lid, zoals dat luidde op de dag voorafgaande aan de inwerkingtreding van het Besluit van 9 maart 2018 tot wijziging van het Eindexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO in verband met het niet meer meetellen van het eindcijfer van de rekentoets voor de uitslagbepaling vwo en een technische wijziging in de regelgeving voor Caribisch Nederland, wordt dit judicium toegekend aan de kandidaat die staatsexamen vwo heeft afgelegd in het schooljaar 2017–2018.

H

De artikelen 43b tot en met 43d en 43g vervallen.

ARTIKEL III

Het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014–2022 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 7 wordt als volgt gewijzigd:

1. Het derde lid, onderdeel b, komt te luiden:

b. hij voor het eindexamen in:

- 1°. de vakken Nederlandse taal en Engelse taal ten minste een eindcijfer 5 en een eindcijfer 6 heeft behaald, en
- 2°. de rekentoets heeft afgelegd.

2. In het vierde lid wordt «de rekentoets» vervangen door: de rekentoets heeft afgelegd.

B

In artikel 8, tweede lid, wordt «de rekentoets» vervangen door: de rekentoets heeft afgelegd.

C

Artikel 16a vervalt.

ARTIKEL IV

In artikel 39a, vijfde lid, onderdelen a en b, van het Eindexamenbesluit VO BES vervalt «de rekentoets,».

ARTIKEL V

In artikel 28a, vijfde lid, onderdelen a en b, van het Staatsexamenbesluit VO BES vervalt «de rekentoets,».

ARTIKEL VI

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van het Staatsblad waarin het wordt geplaatst.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

Wassenaar, 9 maart 2018

Willem-Alexander

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob

Uitgegeven de *veertiende* maart 2018

De Minister van Justitie en Veiligheid,
F.B.J. Grapperhaus

Het advies van de Afdeling advisering van de Raad van State wordt met de daarbij behorende stukken openbaar gemaakt door publicatie in de Staatscourant.

NOTA VAN TOELICHTING

1. Inleiding

Bij de invoering van de referentieniveaus taal en rekenen in 2010 is er geregeld dat er een rekentoets is om rekenvaardigheden van leerlingen volgens het vereiste referentieniveau te kunnen beoordelen aan het einde van de schoolperiode. De rekentoets heeft tegelijkertijd een stevige plek gekregen in de uitslagbepalingen van alle schoolsoorten om het basisniveau rekenen te verhogen door het te betrekken bij de zogenoemde kernvakkenregel.

Niet in alle schoolsoorten is het haalbaar gebleken om de rekenvaardigheden op het gewenste (referentie)niveau te krijgen. Hoewel jaar op jaar is geconstateerd dat de rekenvaardigheden van leerlingen in het voortgezet onderwijs zich verbeteren, bleek een te groot deel van de leerlingen in havo en vmbo niet op tijd in staat het gevraagde referentieniveau te beheersen.¹ Om deze reden is in 2015 in samenspraak met de Tweede Kamer besloten het eindcijfer van de rekentoets niet te betrekken bij de uitslagbepaling in deze schoolsoorten.² Als gevolg daarvan telt het eindcijfer van de rekentoets alleen voor het voorbereidend wetenschappelijk onderwijs (vwo) mee voor het behalen van het diploma sinds het schooljaar 2015–2016 en voor het eventuele *judicium cum laude* sinds het schooljaar 2016–2017.³

Dit kabinet heeft in zijn regeerakkoord *Vertrouwen in de toekomst* aangekondigd een alternatief voor de rekentoets in te voeren om het rekenonderwijs te verbeteren en te versterken. Het betrekken van de rekentoets als onderdeel van de kernvakkenregel bij de uitslagbepaling is niet het juiste instrument gebleken om de basisrekenvaardigheden in alle schoolsoorten op het gewenste niveau te krijgen. Totdat er een alternatief is ingevoerd, wil ze het eindcijfer van de rekentoets niet meer laten meetellen voor het behalen van het vwo-diploma.

2. Doel en inhoud

Dit besluit heeft als doel ervoor te zorgen dat er geen leerling meer kan zakken op de rekentoets. Ook beoogt deze maatregel de exameneisen voor rekenen in vmbo, havo en vwo gelijk te trekken.

Dit besluit regelt dat het resultaat op de rekentoets niet langer meetelt voor het behalen van het diploma en het behalen van het *judicium cum laude* in het vwo. In plaats daarvan dienen vwo-leerlingen die vanaf dit schooljaar 2017–2018 eind- of staatsexamen doen alleen de rekentoets af te leggen en wordt het cijfer vermeld op de cijferlijst zoals ook het geval is in havo en vmbo. Zo kunnen nog steeds de rekenvaardigheden van de leerling aan het einde van de schoolperiode beoordeeld worden. Voor de leerling en het vervolgonderwijs is het daarmee inzichtelijk in hoeverre een leerling rekenvaardigheden beheerst.

Het besluit wijzigt in hoofdzaak de uitslagbepalingen van de artikelen 50 en 52a van het Eindexamenbesluit VO en de artikelen 26 en 30a van Staatsexamenbesluit VO.

Verder wijzigt het besluit ook de artikelen omtrent de uitslagbepaling voor vmbo en havo zonder dat dit effect heeft op scholen en leerlingen in

¹ Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO, 2016), Examenmonitor, 2016, gepubliceerd op 01-11-2016, College voor Toetsen en Examens (CvTE), 2016, Rapportage referentieniveaus taal en rekenen 2016.

² Kamerstuk, handelingen 2015-2016, nr. 13, item 17.

³ Kamerbrief, 2015–2016, 31 332, nr. 70.

het havo en vmbo. Dit is een wijziging zonder rechtsgevolgen omdat de inhoud van de overgangsbepalingen wordt overgeheveld naar de reguliere uitslagbepalingen. In deze schoolsoorten was er namelijk tot nu toe sprake van een overgangsbepaling die bedoeld was om de rekentoets op een verantwoorde manier in te voeren. Deze overgangsbepaling regelde dat het resultaat op de rekentoets tot nader order niet meetelt voor het behalen van het diploma. Deze overgangsbepalingen zijn niet meer nodig omdat de rekentoets in zijn huidige vorm zal worden vervangen door een alternatief. Met deze wijziging wil de regering duidelijk maken dat er geen wijzigingen meer komen aangaande de rekentoets, totdat het zogenoemde alternatief er is. Het streven is erop gericht dit alternatief voor de huidige rekentoets in te voeren binnen afzienbare tijd.

3. Caribisch Nederland

In Caribisch Nederland (de eilanden Bonaire, Saba en Sint-Eustatius) is als gevolg van een later invoeringstraject de rekentoets geen onderdeel van de uitslagbepaling. Op dit moment wordt de rekentoets wel afgenomen maar wordt het resultaat op de rekentoets niet vermeld op de cijferlijst. Deze situatie blijft behouden tot er een alternatief voor de rekentoets wordt ingevoerd.

Wel wordt een omissie in de regelgeving hersteld. Er was namelijk ten onrechte bepaald dat het cijfer voor de rekentoets van invloed zou zijn voor het behalen van het *judicium cum laude* voor het vmbo in Caribisch Nederland.

4. Gevolgen voor de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid

Voor de havo en vmbo-examenkandidaten wijzigt deze maatregel niets; het examenregime 2016–2017 blijft op hen van toepassing, zij het op basis van andere artikelen. De voorliggende maatregel heeft geen bekostigingsgevolgen. Wel zal de maatregel tot aanpassingen leiden in de cijferadministratiesystemen op scholen. DUO, de Inspectie van het onderwijs en het College voor toetsen en examens en de leveranciers van de cijferadministratiesystemen hebben aangegeven dat deze wijziging uitvoerbaar en handhaafbaar is.

Vwo-scholen en -leerlingen

Het besluit om de rekentoets voor vwo-examenkandidaten niet meer mee te laten tellen voor het behalen van het diploma heeft tot gevolg dat het vwo-examenregime wordt verlicht. Dit geldt ook voor kandidaten in het voortgezet algemeen volwassenenonderwijs (vavo) en kandidaten die via het staatsexamen opgaan voor hun vwo-diploma. De wijziging is weliswaar lopende het schooljaar, maar veroorzaakt naar verwachting geen grote problemen voor de scholen, nu deze maatregel materieel gelijk is aan de situatie van twee jaren geleden.

Specifiek voor die examenkandidaten die met het eindcijfer voor de rekentoets nog in aanmerking zouden komen voor het *judicium cum laude* en zonder dat eindcijfer niet, is voorzien in een overgangsrechtelijke bepaling, zodat zij dit schooljaar toch nog het *judicium cum laude* toegekend krijgen. Deze overgangsbepaling zal van examensecretarissen extra scherpere vragen bij de toekenning van het *judicium cum laude* in het vwo. Per school gaat dit om een klein aantal leerlingen en de examensecretarissen worden ondersteund door de functionaliteiten in de cijferadministratiepakketten die aangeven wanneer een leerling het *judicium cum laude* behaald.

5. Financiële gevolgen voor de Rijksbegroting

Deze maatregel heeft geen financiële gevolgen voor de Rijksbegroting. Er zijn wel kosten voor het aanpassen van het cijferadministratiesysteem van DUO. Deze kosten worden binnen de begroting van OCW gedekt.

6. Administratieve lasten en regeldruk

Deze maatregel heeft geen administratieve lasten tot gevolg. De kosten voor de regeldruk zijn gering en eenmalig.

7. Overleg en consultatie

Gelet op het korte tijdpad is afgezien van openbare internetconsultatie. Wel zijn de meest betrokken belangenorganisaties geraadpleegd. De VO-raad, de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren en het LAKS hebben kenbaar gemaakt dat het meetellen van de rekentoets vwo als onderdeel van de kernvakkenregel als disproportioneel wordt ervaren. Wel bestaat de zorg onder rekendocenten dat de motivatie voor rekenonderwijs zal teruglopen nu het eindcijfer van de rekentoets in geen enkele schoolsoort meer meetelt voor het behalen van het diploma. Zij vinden het belangrijk dat op termijn duidelijk wordt wat het alternatief voor de rekentoets omvat.

Hoger onderwijsinstellingen vinden het belangrijk dat instromende studenten goed kunnen rekenen. De verplichting blijft de rekentoets af te leggen met vermelding van het eindcijfer op de cijferlijst. Dit zorgt ervoor dat aankomende studenten kunnen aantonen of ze rekentaalvaardigheden beheersen op het vereiste referentieniveau.

8. Inwerkingtreding lopende het schooljaar

Zoals hiervoor aangegeven heeft dit besluit alleen effect voor het vwo. Het besluit treedt lopende dit schooljaar in werking, maar wel op zodanig tijdstip dat de vwo-scholen en -examenkandidaten nog voor het centraal schriftelijk eindexamen en de vaststelling van de uitslag op de hoogte zijn van de wijziging.

Gezien het regeerakkoord is het in dit geval wenselijk af te wijken van het kabinetsbeleid van inwerkingtreding met vaste verandermomenten. Als wordt gewacht met inwerkingtreding tot het begin van het volgende schooljaar, zou er sprake zijn van een onnodige belasting voor het huidige cohort vwo-examenkandidaten. Een deel daarvan zou nog kunnen zakken als gevolg van de huidige kernvakkenregeling en daarmee onnodig gedupeerd worden vanwege dat inwerkingtredingstijdstip. Dat wil de regering voorkomen.

9. Artikelsgewijze toelichting

Artikelen I en II

Als gevolg van de wijzigingen in de artikelen 50 Eindexamenbesluit VO en 26a Staatsexamenbesluit VO (artikelen I en II, onderdelen C) heeft een onvoldoende voor de rekentoets geen gevolgen meer voor de zak-/slaagbeslissing van een examenkandidaat die opgaat voor zijn eind- of staatsexamen vwo. Gelijk de rest van het voortgezet onderwijs en het beroepsonderwijs is slechts nodig dat de rekentoets is afgelegd. Het eindcijfer voor de rekentoets blijft wel vermeld worden op de cijferlijst.

De opnieuw vastgestelde artikelen 61 van het Eindexamenbesluit VO en 43a Staatsexamenbesluit VO bevatten een overgangsrechtelijke voorziening voor de groep examenkandidaten vwo die als gevolg van dit besluit lopende het schooljaar het *judicium cum laude* zou mislopen.

Indien dat nodig is om het *judicium cum laude* te verkrijgen, wordt er eenmalig toch rekening gehouden met het eindcijfer voor de rekentoets.

Tot slot wordt ook geregeld met de wijzigingen in artikelen 9 en 10 van het Eindexamenbesluit VO onderscheidenlijk Staatsexamenbesluit VO (artikelen I en II, onderdelen A van dit besluit) dat een examenkandidaat kan zijn vrijgesteld van de verplichting tot het opnieuw afleggen van de rekentoets in een opvolgende schoolsoort of bij het afleggen van het staatsexamen of vavo-eindexamen. Dat is namelijk het geval indien hij reeds eerder de rekentoets heeft afgelegd op het vereiste referentieniveau voor de schoolsoort of leerweg waarin hij daarna eindexamen aflegt.

De overige wijzigingen in de artikelen I en II zijn materieel gelijk aan het reeds bestaande overgangsrecht dat sinds 1 augustus 2015 geldt voor vmbo en havo. Zoals hierboven reeds toegelicht vervalt dat overgangsrecht, nu de rekentoets in zijn huidige vorm plaats zal maken voor een alternatief in de toekomst. Daarom is de inhoud van het overgangsrecht voor vmbo en havo overgeheveld naar de reguliere bepalingen.

Artikel III

Het Besluit experimenten doorlopende leerlijnen vmbo-mbo 2014–2022 bevatte een eigen uitslagbepaling vanwege de doorlopende leerlijn met mogelijkheid van uitstel van het eindexamen vmbo en eigen overgangsrecht inzake de rekentoets. Net als in het Eindexamenbesluit VO en het Staatsexamenbesluit VO wordt ook in het experimenteerbesluit de inhoud van het overgangsrecht overgeheveld naar de reguliere uitslagbepaling door de onderdelen A, tweede lid, en C. Dit heeft geen rechtsgevolgen voor leerling of school. Onderdelen A, tweede lid, en B regelen dat reeds een cijferlijst kan worden verkregen als de leerling de rekentoets heeft afgelegd ongeacht het behaalde eindcijfer. Het eenmaal hebben afgelegd van de rekentoets kan thans immers onder bepaalde voorwaarden vrijstelling opleveren voor een volgende gelegenheid.

Artikelen IV en V

De wijzigingsopdrachten inzake artikel 39a van het Eindexamenbesluit VO BES en artikel 28a van het Staatsexamenbesluit VO BES herstellen een omissie, omdat in die artikelen ten onrechte was bepaald dat het cijfer voor de rekentoets van invloed zou zijn voor het *judicium cum laude* in Caribisch Nederland. Zolang het eindcijfer voor de rekentoets niet op de cijferlijst wordt vermeld, kan dat eindcijfer niet van invloed zijn op het *judicium*.

Artikel VI

Het inwerkingtredingstijdstip van dit besluit is vastgesteld op de dag na publicatie ervan in het Staatsblad. Dat zal nog zijn voor de afname van het centraal schriftelijk eindexamen dit schooljaar, zodat de examenkandidaten vwo tevoren kunnen weten welke uitslagbepaling er dit jaar geldt.

De Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media,
A. Slob